

Utlåtande 2003:77 RI (Dnr 019-1702/2003)

Ändrad arvodering av stadens revisorer

Förslag från kommunfullmäktiges presidium

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Årsarvoden för förtroendeuppdrag i revisorskollegiet och som kommunala revisorer ingående i revisorsgrupper fastställs att gälla fr.o.m. år 2003 i enlighet med föredragande borgarrådets förslag.
2. Kommunfullmäktige rekommenderar bolagsstämmorna i stadens bolag att fr.o.m. räkenskapsåret 2004 arvoda lekmannarevisorerna enligt i utlåtandet redovisat förslag.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 23 januari 1995 (utl. 1995:3) om ändrad arvodering av stadens revisorer. Därefter har årsarvodena årligen uppräknats enligt stadens tillämpningsregler. Fr.o.m. 1999 infördes årsarvode för revisorer i revisorsgrupp 1 med samma belopp som för övriga revisorsgrupper (utl.1999:25).

Kommunfullmäktiges presidium har i skrivelse den 7 maj 2003 föreslagit att kommunfullmäktige beslutar om en uppräkning fr.o.m. år 2003 av årsarvodena för ledamöter i revisorskollegiet och i revisorsgrupperna samt rekommenderar bolagsstämmorna i stadens bolag att besluta om en uppräkning av lekmannarevisorerna fr.o.m. räkenskapsåret 2004.

En jämförelse görs med de årsarvodesbelopp som gäller för revisorerna i Göteborgs stad och Stockholms läns landsting, de två närmast jämförbara kommunala revisionsorganisationerna i landet. Dessa båda har väsentligt högre

årsarvoden för sina revisorer än vad Stockholms stad har för sina revisorer. En ledamot i revisorskollegiet arvoderas exempelvis nästan tre gånger högre i landstinget och nästan fem gånger högre i Göteborgs stad än i Stockholm. Kommunfullmäktiges presidium föreslår även att årsarvoden införs för revisorsersättare då fullmäktige i tidigare sammanhang uttalat att dessa skall delta i revisionsarbetet i samma utsträckning som ordinarie revisorer.

Remiss

Förslaget från kommunfullmäktiges presidium har remitterats till KF/KS kansli för yttrande.

Kansliet tillstyrker förslaget men föreslår, med hänvisning till stadens praxis vid fastställande av förtroendemannaarvoden, en viss uppjustering av årsarvodesbeloppen till ordförande i revisorskollegiet och ordförande samt vice ordförande i revisorsgrupp jämfört med presidiets förslag.

Mina synpunkter

Den justering av årsarvodena för ledamöter i revisorskollegiet och i revisorsgrupperna som kommunfullmäktiges presidium föreslår är högst befogad. Det är även rimligt att revisorsersättarna får ett årsarvode, då de förväntas delta i arbetet i samma utsträckning som ordinarie revisorer.

Revisionsarbetet har under senare år, med all rätt, givits en allt mer betydelsefull roll i den kommunala verksamheten. Revisionen är ett viktigt instrument i arbetet med att utveckla stadens verksamheter och ekonomi och kraven på revisorernas insatser har ökat. Sett mot denna bakgrund är förslaget om en höjning av revisorernas årsarvoden angelägen. Jag kan också instämma i KF/KS kanslis uppfattning att stadens praxis bör följas vad gäller fastställelse av förtroendemannaarvoden. Detta innebär att fr.o.m. 2003 skulle följande belopp gälla:

	Revisorskollegiet	Revisorer i revisorsgrupper
Ordförande	20 000	22 500
Vice ordförande	16 000	18 000
Revisor/ledamot	8 000	9 000
Ersättare	6 000	7 000

Det är också min mening att årsarvodena för lekmanarevisorerna i stadens bolag bör räknas upp. Jag vill därför i likhet med kommunfullmäktiges presidium föreslå att bolagsstämmorna i stadens bolag rekommenderas

fastställa årsarvodena i enlighet med presidiets förslag, dvs. 8 000 kronor för lekmannarevisor och 6 000 kronor för lekmannarevisorssuppleant.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Årsarvoden för förtroendeuppdrag i revisorskollegiet och som kommunala revisorer ingående i revisorsgrupper fastställs att gälla fr o m år 2003 i enlighet med nedanstående förslag.
2. Kommunfullmäktige rekommenderar bolagsstämmorna i stadens bolag att fr.o.m. räkenskapsåret 2004 arvoda lekmannarevisorerna enligt nedan redovisat förslag.

Årsarvodena bör även fortsättningsvis uppräknas årligen enligt stadens tillämpningsregler. Några ytterligare arvodeshöjningar utöver detta är inte aktuella, med undantag för att ett årsarvode införs för revisorsersättare. Detta årsarvode bör rimligen utgå med samma belopp som för lekmannarevisorssuppleanter i bolagen, d.v.s. motsvarande 2 800 kronor i 2003 års arvodesnivå.

Kommunfullmäktige bör rekommendera bolagsstämmorna samma tillämpningsregler i stadens bolag som gällt hittills och därutöver avstå från ytterligare arvodeshöjningar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Årsarvoden för förtroendeuppdrag i revisorskollegiet och som kommunala revisorer ingående i revisorsgrupper fastställs att gälla fr.o.m. år 2003 i enlighet med föredragande borgarrådets förslag.
2. Kommunfullmäktige rekommenderar bolagsstämmorna i stadens bolag att fr.o.m. räkenskapsåret 2004 arvoda lekmannarevisorerna enligt i utlåtandet redovisat förslag.

Stockholm den 27 augusti 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktiges presidium har i skrivelse den 7 maj 2003 anfört följande.

Förslag till ändrad arvodering av stadens revisorer

1. Inledning

Nedan redovisas gällande årsarvoden för stadens revisorer. En jämförelse av nuvarande arvodering av stadens revisorer görs med arvoderingen av revisorerna hos Stockholms läns landsting och Göteborgs stad. Redovisningen avser förtroendeuppdrag i revisorskollegiet (revisionens styrelse) och som kommunala revisorer ingående i revisorsgrupper samt som av kommunfullmäktige valda ledmannarevisorer hos stadens bolag.

2. Jämförelser av årsarvoden för revisorer i Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Göteborgs stad

Av nedanstående sammanställningar framgår de årsarvodesbelopp som gäller fr o m 1 januari 2003.

Årsarvoden 2003 (kr)

	<i>STHLM</i>	<i>SLL</i>	<i>GBG</i>
<i>Revisorskollegiet</i>			
Ordförande	12 700	30 000	75 600
Vice ordförande	10 600	22 500	37 800
Ledamot	5 300	15 000	25 200
Ersättare	0	10 000	12 600
<i>Revisorsgrupp</i>			
Ordförande	13 800	60 000	
Vice ordförande	10 600	45 000	se

Ledamot	8 500	30 000	text
Ersättare	0	20 000	nedan
<i>Lekmannarevisorer i bolag</i>			
Ordinarie	5 400	-	2 084 – 4 658
Suppleant	2 800	-	se text nedan

Stockholms stad (*STHLM*) har fyra revisorsgrupper. Stockholms läns landsting (*SLL*) har tre revisorsgrupper. Hos *SLL* ingår arvoden som lekmannarevisorer hos bolagen i arvodet för de förtroendevalda revisorerna ingående i revisorsgrupperna. I Göteborgs stad (*GBG*) utgår ett totalt årsarvode för både revisorskollegiet och revisorsgruppen med 15 % för ordförande, 7,5 % för vice ordförande, 5 % för ledamot och 2,5 % för ersättare av ett grundarvode på 42 000 kronor/månad x 12 månader. Grundarvodet har för 1995 fastställts till 30 000 kronor/månad. Uppräkning av grundarvodet sker årsvis med basbeloppsutvecklingen. Årsarvoden för lekmannarevisorer i bolagen utgår med 2 084 kronor upp till 4 658 kronor.

I vissa mindre bolag utgår inget årsarvode.

Av jämförelsen framgår att de vid sidan av Stockholms stad största kommunala revisionsorganisationerna har väsentligt högre årsarvoden för sina revisorer än vad Stockholms stad har för sina revisorer. Stadens verksamhet uttryckt i antal nämnder och styrelser som ska revideras är jämförbar med antalet hos Stockholms läns landsting och fler än i Göteborgs stad.

3. *Förslag till arvodering av förtroendeuppdrag i revisorskollegiet och som kommunala revisorer ingående i revisorsgrupper*

Kommunfullmäktige beslutade den 23 januari 1995 (utl. 1995:3) om ändrad arvodering av stadens revisorer. Därefter har årsarvodena årligen uppräknats enligt stadens tillämpningsregler.

En rad ändringar i kommunallagen och i aktiebolagslagen senare år innebär att skärpta krav ställs på revisorerna. Detta har medfört en förändrad granskningsinriktning och ökade granskningsinsatser bl a skall all verksamhet granskas årligen. En aktivare förtroendemannarevision har lett till bl a att antalet revisionssammanträden har ökat. Förändringsarbetet inom staden har även inneburit att revisionsuppgiften har blivit mer betungande och komplicerad.

Mot denna bakgrund och i jämförelsen med två andra stora kommunala revisionsorganisationer är en revidering av årsarvoden angelägen och rimlig.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med att budgeten för revisorskollegiet avseende 2002 antogs att revisorsersättarna skall delta i revisionsarbetet i samma utsträckning som ordinarie revisorer. Detta talar för att årsarvoden bör införas för

sträckning som ordinarie revisorer. Detta talar för att årsarvoden bör införas för revisorsersättare fr o m innevarande år.

Nedan lämnas förslag till nya årsarvoden fr o m 2003.

Årsarvode (kr)

Revisorskollegiet

Ordförande	18 000
Vice ordförande	16 000
Ledamot	8 000
Ersättare	6 000

Årsarvode (kr)

*Kommunala revisorer ingående
i revisorsgrupper*

Ordförande	19 000
Vice ordförande	17 000
Revisor	9 000
Revisorsersättare	7 000

4. Kommunfullmäktiges valda lekmannarevisorer i stadens bolag

Årsarvoden för lekmannarevisorer har för år 2003 fastställts av bolagsstämorna i stadens bolag under våren 2003. Årsarvudet per bolag uppgår till 5 400 kr för lekmannarevisor och till 2 800 kr för lekmannarevisorssuppleant. Lekmannarevisorernas årsarvoden har av Stockholms Stadshus AB i ett ärende angående 2003 års bolagsstämmor inom koncernen Stockholms Stadshus AB till koncernstyrelsen den 10 februari 2003 jämförts med årsarvudet för en ledamot i revisorskollegiet. En mer relevant jämförelse är att jämföra med arvoderingen av revisorer ingående i revisorsgrupper, se ovan.

Fr o m räkenskapsåret 2004 föreslås bolagsstämorna att arvodera lekmannarevisorerna enligt följande:

Årsarvode (kr)

Lekmannarevisor	8 000
Lekmannarevisorssuppleant	6 000

Den uppräknig av årsarvodena som föreslås ovan för ledamöter i revisorskollegiet och i revisorsgrupperna ryms inom revisorskollegiets budget. Lekmannarevisorernas årsarvoden betalas av bolagen.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

1. fastställa årsarvoden fr o m 2003 för förtroendeuppdrag i revisorskollegiet och som kommunala revisorer ingående i revisorsgrupper enligt redovisat förslag och att
2. rekommendera bolagsstämmorna i stadens bolag att fr o m räkenskapsåret 2004 arvoda lekmannarevisorerna enligt redovisat förslag.

REMISS

Skrivelsen från kommunfullmäktiges presidium har remitterats till KF/KS kansli för yttrande.

KF/KS kansli har i en promemoria av den 17 juni 2003 anfört följande.

I presidiets skrivelse görs en jämförelse mellan de årsarvodesbelopp som gäller för revisorerna i Stockholms stad, i Stockholms läns landsting och i Göteborgs stad. De belopp som upptagits för Stockholms stad avser dock år 2002. För 2003 har en mindre höjning skett med 100-300 kronor i analogi med höjningen av basbeloppet. Det framgår dock klart av jämförelsen att de belopp som utges i Stockholm är avsevärt lägre än i landstinget och i Göteborgs stad.

En prövning av årsarvodesbeloppen för vissa av stadens nämnder gjordes i samband med stadsdelsnämndsreformen 1996/97 (utl. 1996:286) och vid omorganisationerna efter valet 1998 (utl. 1998:202). I dessa sammanhang berördes dock inte revisorskollegiet eller revisorsgrupperna.

I utlåtande 1999:25 upptas en framställning från revisorskollegiet. Vid behandlingen av utlåtandet beslutade kommunfullmäktige bl.a. att årsarvode för revisorer i revisorsgrupp 1 införs med samma belopp som för övriga revisorsgrupper. Ett förslag om höjning av arvodet för revisor ingående i revisorsgrupp avslogs dock. KF/KS kansli hade i sitt underliggande yttrande framfört att en nivåkorrigering endast bör göras vid en samlad helhetsbedömning för staden och att den då skulle omfatta också ordförandearvodena och eventuella arvoden för ersättare.

Den nu aktuella framställningen kan ses som en sådan mer underbyggd bedömning av behovet av arvodeskorrigeringar för revisorerna. Det är givetvis de förtroendevalda själva som måste bedöma vilken som är den rimliga arvodesnivån genom att väga de olika förtroendeuppdragens vikt och arbetsbelastning i förhållande till varandra. KF/KS kansli kan inte göra den avvägningen. Det torde dock vara en allmän uppfattning att revisionens vikt och betydelse och därmed arbetsbelastningen och

ning att revisionens vikt och betydelse och därmed arbetsbelastningen och komplexiteten har ökat kraftigt under senare år.

Enligt den praxis som vanligen tillämpas vid fastställelse av stadens förtroendemannaarvoden brukar vice ordförande – utöver ledamotsarvodet – erhålla ett lika stort vice ordförandearvode. Till ordföranden utges 50 procent mer än till vice ordföranden. Med tillämpning av denna praxis bör till ordförande i revisorskollegiet utges 20 000 kronor istället för de 18 000 som föreslås i presidiets skrivelse. Till vice ordförande i revisorsgrupp bör utges 18 000 kronor (i st. för 17 000) och till ordförande 22 500 kronor (i st. för 19 000). För konsekvensens skull föreslår KF/KS kansli att så sker. KF/KS kansli är också positivt till att revisorsersättarna i likhet med ersättare i andra nämnder nu föreslås erhålla årsarvoden. Enligt KF/KS uppfattning bör således följande belopp utges:

	Revisorskollegiet	Revisorer i revisorsgrupper
Ordförande	20 000	22 500
Vice ordförande	16 000	18 000
Revisor/ledamot	8 000	9 000
Ersättare	6 000	7 000

När det gäller lekmannarevisorer i stadens bolag handläggs arvodesfrågor av koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB.